

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2024. július-augusztus

Díjak, kitüntetések

ROSKA BOTOND, AZ MTA KÜLSŐ TAGJA A 2024. ÉVI ORVOSI WOLF-DÍJ NYERTESE – A Svájcban élő magyar neurobiológus **José-Alain Sahellel** megosztva nyerte el a díjat „a látás megmentéséért és vak emberek látásának helyreállításáért az optogenetika segítségével”. Amint a díj méltatása fogalmaz: „**Roska** erőteljes humán neurobiológiai alap kutatásának és **Sahel** klinikai és transzlációs szemészeti ismereteinek kombinációja jelentős mérföldkőhöz vezetett a vakság elleni küzdelemben és tágabb értelemben az optogenetika területén.”
<https://mta.hu/>

KINCSES KOLOZSVÁRÉRT-DÍJJAL TŰNTETTÉK KI EGYED ÁKOS TÖRTÉNÉSZT, AZ EME KORÁBBI ELNÖKÉT – A 15. Kolozsvári Magyar Napok nyitógaláján Kincses Kolozsvárért-díjjal tüntették ki **Egyed Ákos** történészt, az Erdélyi-Múzeum Egyesület korábbi elnökét. **Egyed Ákos** egykori EME elnök a magyar történettudomány területén végzett jelentős tevékenységéért, közösség- és tudományszervező munkásságának elismeréséért vehette át az érmet és a díszoklevelet a nyitóünnepség alkalmával <https://www.eme.ro/>

Hírek, események

FOLYTATJÁK A SZLOVÁKIAI MAGYAR IFJÚSÁG KUTATÁSÁT – Hamarosan fókuszcsoportos kutatással, azt követően pedig egy tanulmánykötet elkészítésével folytatódik a munka. Számos jelenség okát kell még tisztázni, így például még nem világos, hogy az elmúlt 10 évben miért csökkent jelentősen a szlovákiai magyar doktoranduszok száma – Az Impulzus Társulás *Edu Uni 2024* nevű felmérésének eredményeit a közelmúltban mutatták be egy budapesti konferencián az MTA Domus Collegium Hungaricum épületében. Mint **Bajcsi Ildikó**, az Impulzus elnöke elmondta, *A Szlovákiai magyar fiatalok a felsőoktatásban* c. tanácskozáson **Kántor**

Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója kifejtette, a nemzetpolitika feladatai közé tartozik a helyi közösségek építése is, az ifjúságkutatások hatásai pedig közvetlenül és közvetve is erősíthetik a külföldi közösségeket. **Papp Z. Attila**, a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetének igazgatója az Aranymetszés elnevezésű, 2013-as külföldi doktoranduszokat vizsgáló kutatást

mutatta be, amelynek célja a tudományos pályára lépett külhoni doktoranduszok helyzetének a felmérése volt. „A vizsgálat számos érdekességet tárt fel, többek között azt, hogy a szlovákiai doktoranduszok száma az elmúlt 10 évben közel megfeleződött. Az indokok kutatása még várat magára, viszont ennek megvizsgálása a jövőben segíthetné a döntéshozókat abban, hogy megfelelő körülményeket teremtsenek a tudományos pályára lépő fiatalok számára“ – fejtegette **Bajcsi Ildikó** <https://uj szo.com/>

KANADAI-MAGYAR EGYÜTTMŰKÖDÉS A BTK-N – Sikeresen zárult a montreáli magyarság kutatására indított program első szakasza, amelynek eredményeit közösen ismertették a Concordia Egyetemen a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar és Magyarország Montreáli Főkonzulátusának munkatársai. A Kanadában június közepén rendezett eseményen azt is bejelentették, hogy tovább bővült a kutatásban résztvevők köre <https://hirek.unideb.hu/>

BARÁTAINK ÉS/VAGY KIHÍVÓINK, A ROBOTOK. FIZIKA ÉS ROBOTIKA HATÁRÁN SÉTÁLVA, SÁNDOR BULCSÚVAL – *A fizika és a robotika határán: robotok mozgása önszerveződő módon* – **Sándor Bulcsú** fizikus, egyetemi adjunktus a BBTE oktatója ezzel a címmel tartott előadást a közelmúltban az EME székhelyén <https://www.kolozsvariradio.ro/>

OLASZORSZÁG NAGYKÖVETE JELENLÉTÉBEN MUTATTÁK BE A BBTE KÖZGAZDASÁG- ÉS GAZDÁLKODÁSTUDOMÁNYI MAGYAR INTÉZET KUTATÁSI PROJEKTJÉNEK EREDMÉNYEIT – A Babeş-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karán került sor arra az ünnepi eseményre, amelynek keretein belül először mutatták be az intézet munkatársainak Olaszország és Románia gazdasági kapcsolatait elemző kutatási projektje eredményeit. Az esemény központi momentumaként **dr. Szász Levente**, a BBTE rektorhelyettese, a kutatási projekt vezetője mutatta be a projekt legfontosabb eredményeit az érdeklődő közönségnek, kiemelve az olasz beruházások és a két ország közötti nemzetközi kereskedelem meghatározó szerepét a romániai gazdaság fejlődésében. Olaszország a negyedik legnagyobb beruházó állam Romániában, legalább 100.000 hazai munkahely biztosításáért felelős és a második legjelentősebb kereskedelmi partnernek számít Németország után ... <https://hu.econ.ubbcluj.ro/>

MEGTEKINTHETŐK A VILÁGHÁLÓN A FÓRUM KISEBBSÉGGYAKUTATÓ INTÉZET TUDOMÁNY MAGYAR KISEBBSÉGI KÖZEGBEN ELNEVEZÉSŰ KONFERENCIÁJÁN ELHANGZOTT ELŐADÁSOK. Az előadók: **Kontra Miklós** nyelvész, **Hadas Miklós** szociológus, **Gráfik Imre** néprajzkutató, **Filep Tamás Gusztáv** kisebbségkutató <https://www.televizio.sk/>

LISZKA JÓZSEF ELŐADÁSA FREIBURGBAN – A komáromi Etnológiai Központtal immár több évtizednyi szakmai és személyes kapcsolatokat ápoló, a kelet-európai németek néprajzára specializálódott freiburgi kutatóintézet (IVDE) nemzetközi tanácskozást szervezett a magyarországi német kisebbségi kultúra helyzetéről (Standortsbestimmungen, Intentionen und Perspektiven der Minderheitenkultur der Deutschen in Ungarn gegenwärtig). A témát a tanácskozás koncepciójának a kidolgozója, **Michael Prosser-Schell** tágan értelmezte, ezért a szűken vett dunai svábok témakörhöz összehasonlító jellegű előadásokra is felkért kutatókat. Így került sor az erdélyi németek vagy a szlovákiai, lengyelországi, ukrainai és magyarországi ruszinok kultúrája bemutatására is. Voltaképpen ez utóbbi koncepció mentén került sor **Liszka József**, az Etnológiai Központ munkatársa előadására, amely A szlovákiai magyar társadalom változásai az utóbbi 100

évben, különös tekintettel a mindennapi kultúrára című APVV-20-0336 projekt keretén belül készült, és a szlovákiai magyarok, valamint németek társadalmának, kultúrájának, perspektíváinak összehasonlítását célozta <https://foruminst.sk/>

SZÉKELYUDVARHELYEN RENDEZTÉK MEG az *Erdélyi magyarság a XX. században* című kisebbségtörténeti konferenciát <https://kab.ro/>

A PARTI MADARAK VISELKEDÉSEVOLÚCIÓJÁT TÁRTÁK FEL AZ MTA KÜLSŐ TAGJA VEZETÉSÉVEL – A világ egyik legfontosabb tudományos folyóiratában, az amerikai Nemzeti Tudományos Akadémia által kiadott *Proceedings of the National Academy of Sciences*-ben (PNAS) publikálta a részben **Székely Tamás**, az MTA külső tagja, a Bathi Egyetem és a Debreceni Egyetem professzora által vezetett kutatócsoport a nemi szerepeknek a parti madaraknál tapasztalható evolúciójáról szóló, rengeteg kutatás eredményeit együtt elemző tanulmányát. A kutatók megállapították, hogy a korábbi felfogással ellentétben a parti madarak szaporodási és utódgondozási viselkedését jobban befolyásolják a társas viszonyok, mint az ökológiai körülmények <https://mta.hu/>

BRETTNER GYÖRGY FILOZÓFUS, VALAMINT **IMREH ISTVÁN** ÉS **JAKÓ ZSIGMOND** TÖRTÉNÉSZEK ÉLETMŰBIBLIOGRÁFIÁJÁVAL bővült az Erdélyi Magyar Adatbank <https://uj.adatbank.ro/>

AZ EURÓPAI UNIÓ POPULÁCIÓS VÁLSÁGA – A Bagoly mondja új adása a gyerekvállalás kérdését járja körül – szokatlan módon azonban egy politológus szemével. A podcast vendége, **Öllös László**¹ azonban azt vallja, hogy a népesség fogyása mögött értékrend változás áll, és az európai identitás csak akkor maradhat fenn, ha fennmaradnak az európai nemzetek, mint ennek az identitásnak a hordozói <https://foruminst.sk/>

ELÉRHETŐ A VILÁGHÁLÓN **Bitay Enikő** (az MTA külső tagja), **Gergely Attila Levente** és **Szabó Zoltán-István** (az MTA köztestületének külső tagjai) *One-Step Preparation of Fiber-Based Chlorzoxazone Solid Dispersion by Centrifugal Spinning* című tanulmánya <https://www.mdpi.com/>

CSÖKKEN A SZÜLETÉSEK SZÁMA ROMÁNIÁBAN. MIT JELENT EZ A SZÁZALÉKOKON TÚL? – 23%-kal csökkent a születések száma Romániában az elmúlt tíz évben. De mit jelent pontosan ez az adat? **Veres Valér** szociológus, a BBTE professzora, az MTA köztestületének külső tagja segít az elemzésben <https://www.kolozsvariradio.ro/>

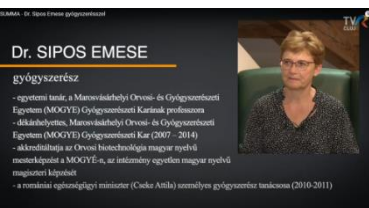
Várható események, felhívások

FELVÁLLALNI A MAGYAR GYÖKEREKET – AZ MTA KÜLSŐ TAGJAINAK VILÁGTALÁLKOZÓJA A 200 ÉVES ÉVFORDULÓ ALKALMÁBÓL – 2025. május 8–9-én rendezik az MTA Székházban a Külső Tagok Tudományos Szimpóziумát, amelyen számos magyar vagy Magyarországhoz kötődő Nobel- és Abel-díjas tudós is részt vesz. Az egyik szervezővel, **Tigyi Gáborral**, a Tennessee-i Állami Egyetem orvosi karának professzorával

¹ A Fórum Kisebbségkutató Intézet és a Fórum Társadalomtudományi Szemle szerkesztőbizottságának elnöke. Fő kutatási területei a nemzeti és az emberi jogok viszonya, a magyar–szlovák kapcsolatok értékrendje, valamint az európai identitás

beszélgettünk a szimpózium céljairól, illetve az MTA külső tagjainak szerepéről a magyar tudományosságban
<https://mta.hu/>

Portré, interjú, háttér

SUMMA SIPOS EMESE GYÓGYSZERÉSZ EGYETEMI TANÁRRAL – Dr. Sipos Emesével, a Marosvásárhelyi Orvosi- és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) Gyógyszerészeti Karának egyetemi tanárával készített interjút Pákai Enikő a SUMMA² sorozat keretében. Az újabb értékes beszélgetés az Erdélyi Figyelő [YouTube-csatornáján](#) és [Facebook-oldalán](#) tekinthető meg <https://kab.ro/>

FELVÁLLALNI A MAGYAR GYÖKEREKET – AZ MTA KÜLSŐ TAGJAINAK VILÁGTALÁLKOZÓJA A 200 ÉVES ÉVFORDULÓ ALKALMÁBÓL – 2025. május 8–9-én rendezik az MTA Székházban a Külső Tagok Tudományos Szimpóziumát, amelyen számos magyar vagy Magyarországhoz kötődő Nobel- és Abel-díjas tudós is részt vesz. Az egyik szervezővel, **Tigyi Gáborral**, a Tennessee-i Állami Egyetem orvosi karának professzorával beszélgettek a szimpózium céljairól, illetve az MTA külső tagjainak szerepéről a magyar tudományosságban – „...*a Külső Tagok Tudományos Szimpóziumának ötlete Módy Istvántól, a Los Angeles-i Kaliforniai Egyetem (UCLA) neurobiológusától és tőlem származik. Minthogy komoly elhivatottságot érzünk az anyaintézmény és a magyar tudomány ügye iránt, elhatároztuk, hogy az MTA alapításának 200. évfordulója alkalmából szervezünk egy magas szintű tudományos konferenciát, amelyen az Akadémia mind a 11 osztálya képviselteti magát külső tagjain keresztül. Az osztályok külső tagjai maguk közül javasoltak egy-egy kiemelkedő tudóst, aki a 200 éves jubileumi konferencián tart egy előadást az osztály nevében. Ezenkívül meghívtunk négy Nobel- és egy Abel-díjas kutatót is, akik szorosban kapcsolódnak a Magyar Tudományos Akadémiához ...*” <https://mta.hu/>

TEHETSÉG, SZORGALOM, ALÁZAT – A Zselízi-ről induló genetikus, Tóth Tar Éva oktatóként és kutatóként is tevékenykedik. Garam menti gyermekkoráról, a tudományról, eredményeiről és a legnagyobb kihívásokról beszélgettek vele <https://ma7.sk/>

Kérjük szíves közreműködésüket abban, hogy a tájékoztató azon részei, amelyek a kutatóhely számára relevánsak, megküldésre kerüljenek annak vezetősége, illetve minden érdeklődő és érdekelt munkatárs részére.

Együttműködésüket köszönjük!

² A SUMMA beszélgetés-sorozat a Román Televízió kolozsvári területi stúdiója és a Kolozsvári Akadémiai Bizottság közötti együttműködés keretében készül.